

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 172/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Ľubomírom Majerčíkom, Mlynská 1, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Oboer 16/2019 z 26. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Ľubomírom Majerčíkom, Mlynská 1, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Oboer 16/2019 z 26. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke ako povinnej je vedené Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) exekučné konanie pod sp. zn. 16 Er 2119/2016 na základe exekučného titulu, ktorým je rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 C 208/2003 z 26. marca 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 705/2014 zo 14. októbra 2015. Proti exekúcii sťažovateľka podala námietky, ktoré okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom sp. zn. 16 Er 2119/2016 1. augusta 2016 zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú okresný súd uznesením sp. zn. 16 Er 2119/2016 z 22. januára 2018 zamietol spolu s návrhom na zastavenie exekúcie. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 8 CoE 103/2018 z 30. novembra 2018 tak, že odmietol odvolanie sťažovateľky proti výroku o zamietnutí sťažnosti a vo vzťahu k zamietnutiu jej návrhu na zastavenie exekúcie uznesenie okresného súdu potvrdil.

3. Proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 8 CoE 103/2018 z 30. novembra 2018 sťažovateľka podala dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustné a oprávnenému priznal náhradu trov dovolacieho konania.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti opakovane predostiera argumentáciu, ktorú uplatnila v konaní pred všeobecnými súdmi. Podľa jej názoru „... *súdy ako porušovatelia základných zásad nepreukázali, že ich rozhodnutia sú v súlade s právom... Právne závery sú v rozpore so zmyslom a účelom aplikovaného zákona, právne závery sú v rozpore s prirodzenou logikou, zjavne si protirečia... Okolnosti uvedené v tejto ústavnej sťažnosti vychádzajúce z podaní tak písomných ako aj ústnych na jednotlivých pojednávaniach však nasvedčujú nerovnakému zaobchádzaniu...*“.

5. Sťažovateľka zastáva názor, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu svojím odôvodnením „... *nedáva záruku a nepreukazuje, že rozhodnutie bolo konformné a nepoprelo základné práva dovolateľky – sťažovateľky,*“ a poukazuje na tú jeho časť, v ktorej dovolací súd uviedol: „... *zákon č. 2/2017 Z. z. síce k úpravám účinným od 1. 4. 2017 v prechodnom ustanovení § 243h ods. 1 veta prvá stanovil, že ak v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. 4. 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. 3. 2017, no vo vzťahu k opravným konaniam, teda ani k dovolaciemu konaniu, neurčil žiadne pravidlo... vzhľadom na povinnosť ústavne konformného výkladu pri riešení tejto otázky, a teda vzhľadom na rešpektovanie ústavných princípov dôvery v platné právo a legitímneho očakávania ako aj dôvery v správnosť aktov orgánov verejnej moci, vrátane ich obsiahnutého poučenia o možnosti opravných prostriedkov, považoval dovolací súd za správne, aby sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa právnej úpravy platnej v čase vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia.*“

6. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. *Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 stavu Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ústavným zákonom č. 23/1991*

Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 a základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Oboer/16/2019 z 26. septembra 2019 porušené bolo.

2. Unesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Oboer/16/2019 z 26. septembra 2019 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov konania a právneho zastúpenia na účet advokáta.“

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

11. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

15. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným

rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

16. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou, ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

17. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

18. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

19. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní. Zásada rovnosti strán v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02). To znamená, že všetci účastníci súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán (III. ÚS 108/2013).

20. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacích konaní.

21. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

22. Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky, z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v tvrdení sťažovateľky, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nesprávne aplikoval časovú pôsobnosť ustanovenia § 202 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, účinného od 1. apríla 2017, ktoré sa vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu nemalo použiť.

24. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí poukázal na to, že v prípade absencie intertemporálnych ustanovení zákona č. 2/2017 Z. z. vo vzťahu k dovolaciemu konaniu je potrebné uplatniť okamžitú aplikabilitu „novej“ právnej úpravy aj na „staré“ exekučné konania.

25. Pozornosti ústavného súdu neušlo, že najvyšší súd sa aplikabilitou § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017 na exekučné konania, začaté pred týmto dátumom, už zaoberal vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. sp. zn. 6 ECdo 3/2017, 6 ECdo 7/2017, 6 ECdo 9/2017, 6 ECdo 11/207, 6 ECdo 13/2017 a najmä sp. zn. 6 ECdo 15/2017, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2018).

26. Najvyšší súd (v uznesení sp. zn. 6 ECdo 15/2017 z 27. septembra 2017) uviedol, že ak by sa prípustnosť dovolania v exekučných veciach posudzovala len podľa toho, či bolo dovolanie podané za účinnosti „novej“ úpravy, bolo by dovolanie podané za jeho účinnosti bez ďalšieho neprípustné, a preto konštatoval, že *„Vzhľadom na povinnosť ústavne konformného výkladu pri riešení tejto otázky, a teda vzhľadom na rešpektovanie ústavných princípov dôvery v platné právo a legitímneho očakávania ako aj dôvery*

v správnosť aktov orgánov verejnej moci, vrátane v nich obsiahnutého poučenia o možnosti opravných prostriedkov, považoval dovolací súd za správne, aby sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa právnej úpravy platnej v čase vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia.“.

27. Ústavný súd konštatuje, že princíp okamžitej aplikability právnej normy je všeobecným princípom procesného práva. Pre súd je pri jeho postupe a rozhodovaní prvoradá procesnoprávna norma, ktorá je účinná v čase uskutočňovania toho-ktorého procesného úkonu. Len v prípade, kedy intertemporálne ustanovenia k „aktuálnej“ procesnej úprave prikazujú súdu v budúcom postupe použiť už neúčinnú právnu normu, je súd oprávnený postupovať po zmene právnej úpravy podľa „doterajších právnych predpisov“.

28. Ústavný súd považuje v okolnostiach posudzovanej veci a v zmysle už uvedeného spôsob, akým najvyšší súd odôvodnil aplikovanie „nového“ ustanovenia o dovolaní v Exekučnom poriadku, za ústavne konformný a udržateľný, pričom nič nenasvedčuje tomu, že by mohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľky vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, prípadne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Ústavný súd konštatuje, že k porušeniu základných práv a slobôd nemôže dôjsť postupom a rozhodnutím všeobecného súdu, ktorým tento uplatní svoju právomoc spôsobom, ktorý zákon umožňuje. O takýto postup išlo aj v posudzovanej veci v prípade najvyššieho súdu, ktorý zákonom zverenú právomoc rozhodnúť o prípustnosti dovolania v prípade sťažovateľky uplatnil ústavne konformným spôsobom v súlade s príslušným právnym predpisom.

30. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu

z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

31. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu